THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINEBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

67 Elizabeth Street — Telephone Main 4582

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR

SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario January 22nd 1913

ווען די גרויסע מעגען זיך לערנען פון די קליינע

ניט אימער זענען די ערוואקסענע, די גרויסע, די לעהרער, פיהרער און וועגווייזער פון די קליינע.

אפטמאהל מעגען די עלטערן זיך ארונטערנעהמען א ביישפיעל פון די קינדער. די לעהרער פון די שילער, די גרויסע אידען פון די "קליינע אידעלאך".

דאס וואס עס ווילען ניט טהאן די גרויסע, מעג עס זיין די הייליגסטע זאך, ווערט אפט געטהאן פון די קליינינקע. און אנשטאט דאס קינד זאל זיך דארפען לערנען פון פאטער, דאס מיידעלע פון דער מוטער, ווערען די פרשיות איבערגעדרעהט אין דער שילער, דער תלמיד ווערט דער לעהרער פאר די גרויסע און ערוואקסענע.

צו דער צייט, ווען אזוי פיעל אויפרופען זענען שוין געשריבען געווארען, פיעלע דרשות געהאלטען געווארען, וועלכע האבען אלע אפעלירט פאר הילף פאר די אומגליקליכע מלחמה-קרבנות, און די רעזולטאטען זענען געווען גאנץ נישטיגע. די געשאפענע הילף א קליינליכע, האבען אונזערע קליינע אידען עס געטהאן אהן דרשות און אהן אפיעלען.

זיי זענען געווארען די וועגווייזער.

און געשעהן איז עס שבת אווענד אויף א פערזאמלונג פון א היגען קינדער-קלוב — דער שילער קלוב פון דער נאציאנאל-ראדיקאלער שול.

זיי זענען זיך צוזאמענגעקומען פערברייננגען, אבער זייערע הערצער זענען פערקלעמט געווארען דערמאהנענדיג זיך אז צו דער צייט, וואס זיי פערברענגען דא פרעהליך און גליקליך, און האבען הנאה פון אלע יוגענדליכע פערגעניגענס, געפינען זיך צעהנדליגער טויזענדער אנדערע קינדערלאך, זייערע קליינע שוועסטערלאך און ברידערלאך פון יענער זייט ים, אין דער גרעסטער נויט און עלענד. און אז צו דער צייט, וואס זיי זענען דא בעקליידט, בעשיכט, זאט, און נאשען קענדים, ליידען אט יענע קינדערלאך הונגער און דורשט, געפינען זיך אהן אן אבדאך, און זענען פערהאגעלט און פערטריבען פון זייערע טייערע און ליעבע.

אהן שום אגיטאציע פון די גרויסע — זייערע לעהרער, האבען זיי זייער חוב דערפיהלט, אז זיי מוזען עטוואס טהאן פאר יענע קליינינקע עופה'לאך, און זיי האבען א נדר געטהאן, אבצושפארען פון די עטליכע סענטען, וואס זיי בעקומען פון די עלטערן וועניגסטענס דריי סענט א וואך פאר די קליינע מלחמה-קרבנות.

מיר ווייסען ניט וואס איהר, לעזער, האט געפיהלט, לעזענדיג דיעזע נייעס אין אונזערע נייעס-קאלומס, מיר אבער האבען זיך פשוט פערשעהמט.

מיר האבען אין דיעזען בעשלוס איינגעזעהן דעם גרעסטען פאטש אין פנים, וועלכער קומט פון אונזערע אייגענע קינדער, א פאטש א פערדיענטער, וועלכען מיר זענען ווערטה.

צו דער צייט, ווען די גרויסע זענען נאך פערנומען מיט פלפולים וועגען דעם, צו מען דארף שאפען הילף אדער ניט, און צו עס שטעהט אן פאר די רייכע צו ארבייטען האנד אין האנד מיט די ארימע פאר הילף פאר די ליידענדע, צו דער צייט, ווען די גרויסע האלטען אין איין רעדען און גארניט טהאן, האבען אונז דיעזע קליינע פונ'ם בעטרעפענדען קינדער-קלוב געצייגט, אז זיי האבען ריינערע און פיהלענדערע הערצער פאר אונז, אז זייערע מחות בעגרייפען גיכער דעם גרויסען פאלקס אומגליק, אז זיי פערשטעהען דעם גרויסען טרויער, מיט וועלכען דאס אידישע לעבען איז אהומגעוויקעלט געווארען, און אז זיי פערשטעהן אויך ווי אזוי דיעזע מכה צו היילען, ווי אזוי די שמערצען צו פערלייכטערען.

זיי האבען געצייגט, אז זיי די קליינע אידען בעגרייפען בעסער דעם גרויסען פאלקס חורבן, און אז זייערע הערצער פיהלען דעם פאלקס וועהטאג, יענעם וועהטאג, פאר וועלכען מיר האבען פערשטאפטע הערצער און פערמאכטע אויערען.

זיי האבען געצייגט, אז מיר זענען מעהר ניט ראוי צו זיין זייערע לעהרער און וועגווייזער, און אז מיר ערוואקסענע האבען נאך פיעל פון דיעזען קליינוואַרג צו לערנען.

וועלען מיר כאטש יעצט, ווען מיר האבען שוין בעקומען א לעקציע פון אונזערע קינדער, בעסער ווערען, און געהן אין די טריט פון אונזערע קליינע זיהן און טעכטער?

וועלען כאטש יעצט אונזערע הערצער דערפיהלען דעם פאלקס-וועהטאג, אזוי גוט ווי עס האבען עס דערפיהלט די קליינע?

מארגען וועלען מיר אויף דיעזען פלאץ ערקלעהרען, וואס מיר קענען טהאן פאר די מלחמה קרבנות, וואס די גרויסע קענען טהאן צו געהן אינ'ם וועג פון די קליינע, וואס מיר דארפען טהון אום זיך ניט צו שעהמען פאר אונזערע קינדער.

רוסלאנד בעקומט א גוטע לעקציע

אין די צייטען פון דער רוסיש-פראנצויזישער קריעג, האט רוסלאנד געזיעגט ביי מאסקווא צוליעב די פרעסט.

שפעטער ווען דעם צאר'ס אדיוטאנטען האבען איינגעזעהן, אז ניט תמיד קען מען זיך פערלאזען אויף דער נאטור, אז זי זאל זיעגען אין די מלחמות פאר רוסלאנד, האבען זיך די רוסישע מיליטאריסטען פערלאזט אויף דער גרויסער צאהל פויערים, וואס זי פערמאגט, אז זי האט גענוג קאנאנען-פלייש, און אז דורך דעם וועט זי זיעגען און מוז זיעגען אין יעדער מלחמה.

די יעצטיגע קריעג האט אבער געמאכט א סוף צו זייער טהעאריע.

נים פון דער צאהל מענשען איז אבהענגיג דער רעזולטאט, נאר פון דער פעהיגקייט פון דער מיליטערישער מאשין.

די רוסישע צופוילטע מאשין טראץ איהרע פיעלע רעגימענטען קען בלויז אויפטהאן איין זאך, צוריקציהען די ארמייען אלץ ווייטער.

אויף ווי ווייט די צאהל פון דער ארמיי שפיעלט קיין ראליע ניט, נור איהר פעהיגקייט, איז צו זעהן פון פאלגענדען בעריכט, וואס א קארעספאנדענט שרייבט:

קייזער ווילהעלם בעהערשט יעצט די גרעסטע טהייל פון פוילען מיט א גאנץ קליינע ארמעע.

די רוסען האבען פון אנפאנג געגלויבט, אז דער קייזער האלט אין פוילען אן ארמיי פון אכט קארפוסען, אבער עס צייגט זיך ארויס. א גאנץ קליינע מיליטערישע מאכט האלט איין די גרעסטע טהייל פון דער פוילישער טעריטאריע. די הויפט מאכט פון דיטשלאנד און פוילען זיינען די באהנען, די בארבעד ווייערס און די מאשין קאנאנען. די באהנען האבען די דייטשען געבראכט צו דער העכסטער שטופע פון ענטוויקלונג און ניצליכקייט. איבער דיעזע באהנען פיהרט מען שטענדיג ארום מיליטער הין און צוריק — פון פוילען נאך פראנקרייך און פון פראנקרייך נאך פוילען. ווען מען פאנגט אן א שלאכט ברענגט מען מאסען מיליטער און מען שיקט זיי נאכהער אנדערשוואו, וואו עס איז נויטיג, אבער די מיליטער וואס איז געשטעלט געווארען איינצוהאלטען פוילען איז וויניגער פון איין קארפוס. די בארבעד ווייערס ארום די טרענטשעס און די מאשין-קאנאנען זיינען דער בעסטער שוץ פון דער דייטשער הערשאפט אין פוילען. בארבעד ווייערס זיינען רעגעלע פעסטונגען. זיי קאסטען ביליג און זיינען זעהר ניצליך. ווען די רוסען זאלען זיך פרובירען געהן נעהמען די דייטשע פאזיציאנען הינטער די ווייערס קענען זיי פערלירען הונדערטער טויזענדער מענשען, ווייל די מאשין קאנאנען זיינען אזעלכע וואפען וואס קאסען מענשען ווי היי. די דייטשע פאזיציאנען ארום בזורא און ראווקא, זיינען פערשפרייט אויף א שטח פון פערציג מייל. דארטען זענען איבער דער גאנצער ליניע אנגעטשעפעט די שטעכעדיגע דראהטען און ניט בלויז אין איין ליניע נור אין פיעלע ליניעס אויף שטח פון 4 מייל. ווען די רוסען זאל זאגאר געלינגען צו פערכאפען די ערשטע ליניע בארבעד ווייערס וועלען זיי נאכהער האבען צרות מיט דער צווייטער ליניע און מיט דער דריטער. דאס הייפעלע סאלדאטען מיט די מאשין קאנאנען טהוען גוט זייער ארבייט, און שלאכטען מאסען רוסען.

רוסלאנד בעצאהלט א טייערען פרייז פאר דיעזער לעקציע, אז זיעגען קען מען ניט מיט פיעלע בערישע לאפעס. נאר ווען מען בענוצט זיך מיט די לעצטע קריעגס-ערפינדונגען, און מען בעזיצט נאך דערביי א פעהיג-ארגאניזירטע מיליטערישע מאשין, וואס איז ניט צופוילט הירך און דורך.

אויב זי זאל נאר דיעזע לעקציע געדענקען איך אויף ווייטער, וועט זי כאטש עטוואס האבען געלערנט פונ'ם וועלט-בראנד.

פוילען אונטער דייטשלאנד

פוילישע אידישע שטעדט און שטעדטלאך אונטער דייטשע הערשאפט.

— 0 —

לאדז.

לויט די ידיעות וואס זענען ערהאלטען געווארען פון לאדז און ווארשא — נעהמען ארויס די דייטשען די בריעף פון די פאסט-קעסטלאך, וועלכע זיינען אדרעסירט אין ווארשא און אנדערע געגענדען פון רוסלאנד און פערניכטען זיי. ארויספאהרען פון לאדז צו דער זייט פון ווארשא איז שטרענג פערבאטען.

אין די פריוואטע שולען מוזען די למודים געפיהרט ווערען אויף דייטש אדער פויליש. אין טהעאטער ערלויבט מען שטעלען נאר דייטשע ספעקטאקלען. קין איזוואשטשיקעס זיינען כמעט גאר ניטא אין שטאדט, ווייל עס איז ניטא קין היי צו נאהרען די פערד. די אויטאמאבילען זיינען רעקווירירט.

ניט לאנג איז אין לאדז אנגעקומען די אמעריקאנער קאמיסיע, וועלכע ארגאניזירט שטיצע פאר דער מלחמה געליטענער פוילישער בעפעלקערונג. די קאמיסיע האט געעפענט עטליכע אומזיסטע קיכען, זי ארדענט איין דעם צופיהר פון די נויטיגסטע פראדוקטען. דירה געלד צאהלט קיינער ניט. די יורידישע קאמיסיע פון בירגער קאמיטעט, וואס פערנעהמט דאס ארט פון א געריכט — בעטראכט אפילו די אנקלאגעס פון די הייזער-אייגענטהימער אויף זייערע שכנים. אין א סך הייזער זיינען ניטא קיין דווארניקעס, און צוליעב דעם זיינען א סך הויפען שטארק פערשמוצט געווארען.

אין שטאדט פיהלט זיך א גרויסער מאנגעל אין קליינע מטבעות.

אין שטאדט פארק אויף דזעלנא גאס האט זיך שוין אנגעהויבען דער קאנצערט-סיזאן פון לאדזער סימפאניישען ארקעסטער, אונטער דער לייטונג פון פראפעסאר טאדעאוש מאזורקעוויטש. דער דאזיגער ארקעסטער, וועלכער האט זיך שוין פון זיינע ביז איצטיגע קאנצערטען ערווארבען די פולע סימפאטיע פון לאדזער פובליקום, איז איצט בערייכערט געווארען מיט פיעל נייע קרעפטען, וועלכע האבען א גוטען נאמען אין דער מוזיקאלישער וועלט.

דער קאמיטעט פאר עפענטליכע ארבייט האט אסיגנירט צ טויזענד מארק אויף איינצוארדענען א נייעם שטאדט-פארק אין ווידזעווער וואלד.

די ארבייט האט זיך שוין אנגעהויבען.

דעם 23-טען און 24-טען מאי האט אין לאדז געוויילט די בעוואוסטע סאציאליסטען-אנפיהרערין לילי ברוין, וועלכע איז געקומען צו איהר זוהן, וואס דיענט אין דער דייטשער ארמיי.

פעטראקאוו גרינדעט א געזעלשאפט צו פערשפרייטען בילדונג צווישען אידען.

לעצטענס איז אין פעטראקאוו, וואס געפינט זיך איצט אונטער דייטשער הערשאפט, פארגעקומען, אין לאקאל פון אידישען "דאבראטשינאשטש" (טשאריטי), פארגעקומען די גרינדונגס פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט צו פערשפרייטען בילדונג צווישען אידען.

עס איז בעשלאסען געווארען צו ווענדען זיך צום קאמענדאנט וועגען ערלויבען צו עפענען אין פעטריקאוו אלגעמיינע בילדונגס-קורסען, אויף וועלכע עס זאל געלערנט ווערען די שפראכען דייטש, פויליש, און אריטמעטיק. אויך פארלעזונגען איבער היגיענע. די קורסען וועלען זיין אומזיסטע.

נאכדעם זיינען פארגעקומען די וואהלען פון א פערוואלטונג און לעהרער. אלס פרעזידענט איז ערוועהלט געווארען א. קשאק, וויצע פרעזידענט, רד. איכנער, סעקרעטער מ. ליטמאנאוויטש. אלס לעהרער זיינען בעשטימט געווארען: פאר שפראך-בילדונג, די פריילינס ווייסמאן און שמולעוויטש; פאר היגיענע די דקטוירים לייפונער און וויינציהער; נאטור וויסענשאפט, אלעקסאנדער קשאק, פאליטישע עקאנאמיע, ה' פעסטענשטאדט. אין קורצען וועלען זיך די קורסען שוין עפענען. די געהעריגע ערלויבניש פון דער מאכט איז שוין אנגעקומען.

— ס'איז שוין בעשטעטיגט געווארען דער פראיעקט צו ארגאניזירען א מלוכה פאליציי אין פעטריקאוו, לויט וועלכען די שטאדט ווערט פערטהיילט אויף קאמיסאריאטען. אן דער שפיץ פון דער פאליציי וועט שטעהן א העכערער בעאמטער, א ראט-מאן; די איבעריגע העכערע אמטען וועלען ערפילען געענדיגטע אדוואקאטען אלס קאמיסארען. עס איז אויך שוין אנגעקומען א פאליציי אבטהיילונג, וועלכע וועט קירצליך אנהויבען איהר טהעטיגקייט.

— א שרפה האט פלוצלונג אויסגעבראכען אין דער פעטריקאווער גאזאנשטאלט. די שרפה איז ענטשטאנען אין דעם קאקס-אבטהיילונג. א דאנק דער ענערגישער טהעטיגקייט פון די היגע פייער לעשער, איז דאס פייער אויסגעלאשען געווארען נאך איניגע שטונדען שווערע ארבייט. אויפ'ן ארט פון דער שרפה איז באלד אנגעקומען דער היגער קאמענדאנט ה' ראשינסקי, דער פאליציי קאמיסאר, ה' וואיטשיק און דער פרעזידענט ה' בענקאווסקי. דער שאדען פון דער שרפה איז זעהר גרויס.

— לויט א פעראָרדנונג פון דער מאכט מוז יעדער הויזווירטה אנגעבען אלע לאקאטארען (שכנים) וועלכע זיינען פעהיג צו דער ארבייט. דער יעניגער וועלכער וועט פעהיג זיין צו דער ארבייט וועט בעקומען 3 קראנען א טאג.

קאליש.

א קאלישער, גוטס-בעזיצער וואס איז געקומען קיין פעטראגראד דורך שוועדען, דערצעהלט אין "רעטש", אז די שטאדט האט זיך שוין כמעט אין גאנצען בערוהיגט און צו זיך געקומען נאך דער צורואיניזונג. די פוילישע און רוסישע שילדען האט מען פערביטען מיט דייטשע אויף די נעהמען פון די גאסען האט מען אומגעביטען אויף דייטש און שעהנעם שטאדט פארק איז איינגעארדענט געווארען א גאנצע רייהע באראקען און שפיטאלען. די אלטע זעלטען שעהנע בוימער, האט מען אויסגעהאקט אויף צו בעהייצען מיט זיי די שפיטאלען. די רעגיערונגס געביידעס זיינען אין קאזארמעס פערוואנדעלט געווארען, דאס מיליטער פערנעהמט אויך פיעל פריוואטע הייזער. אלע ווינד מיהלען האט מען פערניכטעט. אויף די בערג האט מען געמאכט שטארקע בעפעסטיגונגען. די קאלישער אייזענבאהן ליניע פון דער גרענעץ ביז לאדז האבען די דייטשען אי בערגעמאכט אויף א שמאלע קאלייקע. די דייטשען צווינגען די איינוואהנער, אז זיי זאלען שיקען זייערע קינדער אין די דייטשע שוהלען, וואו עס ווערט אויך געלערנט די פוילישע שפראך. דער יקרות אין שטאדט איז קלענער געווארען.

טושין.

ביי אונז אין שטאדט וועט אין גיכען נערט געווארען ביז 10 אזייגער אבענד אלס ריכטער איז אויסגעוועהלט געווארען דער היגער איינוואהנער ה' זיגאדלא.

דער נאסען פערקעהר איז פערליינגערט געווארען ביז 10 אזייגער אבענד. דא איז ארעסטירט געווארען א געוויסער יאזעף בשיאדא. ביי וועלכען מען האט געפונען פאלשע דייטשעס געלד.

דער היגער ניי-געגרינדעטער אידישער יוגענד פעראיין צעהלט שוין ביז 100 מיטגליעדער. די טעג איז פארגעקומען די ערעפענונג פון אן אומזיסטער קינדער-קיך. די פערזאמעלטע 60 קינדער האט מען געגעבען מיטאגען, וועלכע זיינען בעשטאנען פון זופ, פלייש און ברויט. די היגע בעפעלקערונג האט זיך פערפליכטעט צו שטיצען די קיך.

די היגע מאכט האט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז אלע איינוואהנער מוזען זיך לאזען שטעלען פאקען.

טשענסטאכאו.

די דייטשע ציוויל פערוואלטונג האט ארויפגעלייגט א קאנטריבוציע (אבצאהל) אויף טשענסטאכאו.

ביי א טשענסטאכאווער פירמא איז קאנפיסקירט געווארען אויף 6 טויזענד רובעל סחורה, ווייל די פירמע האט פאלש אויפגעגעבען וויפיעל סחורה זי האט.

דער פאליציי דירעקטאר האט פעראָרדענט ריין צו האלטען די גאסען און רינשטאקען. די וואס וועלען נישט אבהיטען די פעראָרדנונג, וועלען שטרענג בעשטראפט ווערען.

דאוויטש.

דער היגער בירגערמייסטער האט בעשלאסען ארויסצוגעבען פאר די פרויען און אויך פאר די ארימע פרויען, א מאנאטליכע אונטערשטיצונג פון 1000 מארק. די ערשטע טויזענד מארק זיינען שוין דעם היינטיגען חודש פונאנדערגעטהיילט געווארען.

ביי אונז אין שטאדט האט זיך געגרינדעט א הילפס-קאמיסיע, וועלכע האט זיך געשטעלט דעם צוועק צו אונטערשטיצען די לאדזער ארבייטער היים. די פערגאנגענע וואך איז שוין צוגעשיקט געווארען די ערשטע זאמלונג פון 26 רובעל.

סקערניעוויץ.

א דאנק דער בעמיהונג פון איניגע היגע בעלי בתים האט דער קאמענדאנט ערלויבט די אידישע געוועלבער צו האלטען פערמאכט שבת דעם גאנצען טאג.

דער היגער קאמענדאנט האט ארויסגעגעבען א טאקסע אויף אלע לעבענס-פראדוקטען.

צוליעב דעם פערבאט נישט ארויסצופיהרען פון אונזער שטאדט קיין שום לעבענס-פראדוקטען, זיינען די פרייזען אויף אלע פראדוקטען געפאלען.

די דייטשע מאכט בעשעפטיגט איצט א גרויסע צאהל ארבייטער ביים פלאנצען בוימער אין שטאדט; עס ווערט אויך געבראכט אין ארדנונג דער היגער פארק.

צו ליעב דעם וואס די היגע עלעמענטאר שוהלען זיינען זייט דעם אויסברוך פון קריעג פערמאכט, וועט מען דא אין גיכען עפענען איניגע פריוואט שולען.

וויעלון.

דא האט זיך געגרינדעט א קאָ-אפּ-טעט, וועלכער בעזארגט כשר עסען פאר די אידישע ארבייטער, וועלכע זיינען דא בעשעפטיגט ביי רעגיערונגס ארבייט.

דער היגער רב האט אויסגעווירקט אז מען זאל די אידישע ארבייטער פרייע לאזען אויף שבת.

בלאשקי (קאלישער גוב.)

דער היגער רב, וואס האט בעקומען פונ'ם בירגער-קאמיטעט 500 מארק צו שטיצען די ארימע אידישע בעפעלקערונג, האט צוזאמען מיט דער ארטיגער יוגענד איינגעארדענט א ביליגע טהעע-זאל, וואו מען בעקומט פאר 1 קאפיקע א גלאז טהעע און פאר א קאפיקע א שטיקעל ברויט. אויך איז איינגעארדענט געווארען א הכנסת אורחים מיט 15 בעטלאך.

לומאמירסק.

די טעג איז דא אראב א גרויסער שלאגס-רעגען, א האגעל, וועלכער האט אנגעמאכט גרויסע שאדענס. צעהנדליגע מארגעס בעארבייט לאנד איז פערניכטעט געווארען, אזוי אז די פויערים האבען געמוזט די ערד נאכאמאהל בעארבייטען.

עס האבען שוין אנגעהויבען אנקומען אהער לאניקעס (זומער-באַרדערס) פון לאדז און דער אומגעגענד אויף צו דינגען דא זומער וואהנונגען.

לעבענס-מיטלען זיינען דא נישט טהייער, א פונט ווייס-ברויט קאסט העכסטענס 11 קאפיקעס און אויך לאנד פראדוקטען ווי אייער, מילך פוטער און אזוי ווייטער זיינען ביליג.

די פריהערדיגע איינוואהנער וואס האבען געהאט פערלאזען די שטאדט, קעהרען שוין ביסלאכווייז צוריק.

בענדין.

דער אידישער טורען-פעראיין "הכח" געפינט זיך איצט אויף סלאקאווסקא גאס אין הויז פון ה' זמיגראד. אין לאקאל קומען פאר יעדען טאג גימנאסטישע איבונגען.

די בענדינער דייטשע ציוויל פערוואלטונג האט צוגעשיקט צום רב א ביטע אז די אידישע קהלה זאל זעהן, אז די אידישע בעפעלקערונג זאל זיך שטעלען פאקען.

דער פאגראם אין מאסקווא

(אפיציעלער רוסישער בעריכט.)

אין די מאסקווער צייטונגען איז אבגעדרוקט פאלגענדע מעלדונג, צוגעשיקט טור:

דעם 28-טען מאי האט מאסקווע איבערגעלעבט געשעהענישען וואס האבען אויף א שארפען אופן און אונערווארטעט צערשטערט דאס פריעדליכע לעבען פון דער 2 מיליאניגער בעפעלקערונג. עס האט אויסגעבראכען א פאגראם פון די מאגאזינען, וואס געהערען צו אונטערטהאנען פון די קעמפפענדע מיט אונז מלוכות.

פאר די דאזיגע געשעהענישען זיינען ארומגעגאנגען פיעל קלאנגען וועגען דעם, אז די דייטשען אין רוסלאנד העלפען מיט אלע מיטלען זייערע ברידער צו פיהרען די מלחמה מיט אונז און צו דעם צוועק סטארען זיי זיך וואס מעהר צו שאדען דער רוסישער בעפעלקערונג. די דאזיגע קלאנגען האבען זיך נאך מעהר פערשטארקט די לעצטע טעג, ווען אין איניגע פאבריקען האבען זיך בעוויזען שארפע מאגען קראנקהייטען, וואס האבען זיך אין איניגע פעלע ארויסגעוויזען אין זעהר א שווערער פארמע. צווישען די ארבייטער האט מען אנגעהויבען רעדען, אז די דייטשען פער'סמ'ען דאס וואסער. אויף דיא פאבריקען, וואו עס האבען זיך בעוויזען די קראנקהייטען, האבען די ארבייטער געפאדערט פון דער אדמיניסטראציע מען זאל דערווייטערען די דייטשען. די דאזיגע פאדערונג איז נישט בעפרידיגט געווארען, ווייל די אדמיניסטראציע האט דאך אנערקענט פאר נישט גערעכטיגקייט אויף דעם בארען זיינען אין אבענד, דעם 27-טען מאי, אויף די פאבריקען פון ציגעל און שרעדער ארויסגעבראכען אונרוהען, וואס האבען זיך אויסגעדריקט אין ראבירען די וואהנונגען פון די העכערע בעאמטע דייטשען און אין גוואלדטהאטען איבער די בעלי הבתים פון די וואהנונגען. די דאזיגע אונרוהען זיינען געווען ווי א סיגנאל צו די געשעהענישען פון 28-טען מאי.

דעם 28טען מאי אין דער פריה, ארום 10 אזייגער, האט ביים בראוויצער טויער זיך בעוויזען א קליינער המון. באלד האבען צווישען דעם המון זיך בעוויזען רוסישע נאציאנאלע פאהנען. איינער פון דעם המון האט געהאלטען דעם פאטרעט פון זיין קייזערליכע מאיסטעט, עס האט זיך דערהערט דאס זינגען "באזשע, צאריא חראני", וואס האט צוגעצויגען צו זיך די דורכגעהער. פון אלע זייטען האבען אנגעהויבען קומען מענשען, ארבענעהמענדיג די היטלען. דער המון איז שנעל געוואקסען, און אין גיכען דערגרייכט צו זעהר א גרויסער צאהל. מיט אויסרופען "הורא" און "זאל לעבען דער קייזער און די רוסישע ארמעע" און מיט זינגען דעם הימן איז דער המון אי א פייערליכע פראצעסיע, וואס דאס פלעגט פארקומען אין די ערשטע טעג פון דער מלחמה, אוועק אויף קראסנאיא פלאשטשאד, צום דענקמאל פון מינין און פאזשארסקי. אויפ'ן וועג זיינען צוגעשטאנען אלץ פרישע און פרישע גרופען.

א טהייל פון המון איז אוועק צו "וויערכני ריאדי" און אנגעהויבען ראבירען דארט די מאגאזינען. די ערשטע זיינען צוראבירט געווארען די מאגאזינען פון איינעם א ציגעל. קיינער פון המון האט פון די צוראבירטע זאכען פאר זיך גארנישט גענומען. די צוראבירטע סחורות האט מען ארויסגעווארפען פון די מאגאזינען און באלד פערניכטעט. צורייסענדיג אויף שטיקער און טרעטענדיג מיט דיא פיס. די, וואס האבען געוואלט צונעהמען עפעס פאר זיך, האט מען אבגעשטעלט, אבגענומען ביי זיי די סחורות און פערניכטעט זיי.

די ידיעה וועגען פאגראם האט שנעל זיך פערשפרייט איבער דער שטאדט, צום ארט פון פאגראם האבען פון אלע זייטען אנגעהויבען זיך אנלויפען גרויסע גרופעס מענשען. דער המון איז שנעל און קאלאסאל געוואקסען. די פאליציי, פאר וועלכער די געשעהעניסען זיינען געקומען אונגעריכט, האט גארנישט געקאנט מאכען מיט דעם דאזיגען פיעל טויזענדיגען המון און דער המון, נאכדעם, ווי ער האט זיך אבגעפערטיגט מיט די דייטשע מאגאזינען אין קיטאי-גאראד, איז טהיילווייז ארויס אויף לובנאיא פלאשטשאד, טהיילווייז אויף פעטראווקא און קוזניעצקי מאסט. די פאגראמען זיינען פארגעקומען גלייכצייטיג אין עטליכע ערטער.

אין אנהויב האט דער המון פון די פאגראמשטשיקעס שטרענג געפאלגט די בעפעהלען פון די פיהרער און געארבייט מיט גרויס פארזיכטיגקייט בנוגע צו די מאגאזינען, וואס געהערען צו די נישט דייטשע און עסטרייכישע אונטערטהאנען. דער המון איז געגאנגען פון איין מאגאזין צום צווייטען, וואס זיינען געווען פערצייכענט אין א רשימה, וועלכע עס האט געהאט איינער פון ד' פיהרער. ווען דער המון איז צוגעקומען צו איינעם פון די אנגעמערקטע מאגאזינען, זיינען די פיהרער אריין אינעווייניג אין מאגאזין און אויב מען האט זיי ערקלעהרט, אז דער אייגענטהימער פון דעם מאגאזין אז ניט קיין דייטשער און עסטרייכישער אונטערטהאן, האבען זיי געפאדערט דאקומענטען. קאנטראלירענדיג די דאקומענטען און איבערציינענדיג זיך, אז דאס איז ריכטיג, זיינען זיי אוועק און אבגעגעבען א בעפעהל, דער המון זאל געהן ווייטער. דער המון איז געגאנגען נאך די פיהרער און איבערגעלאזט די מאגאזינען נישט בעריהרט.

אבער דאס איז געווען נאר אין אנהויב ווען דער המון איז געווען פערהעלטניסמעסיג ניט גרויס. ווען אבער דער המון איז געווארען ריעזיג גרויס און זיך צעטהיילט אויף עטליכע גרופעס, האבען די פיהרער פערלוירען די קראפט איבער'ן המון און אליין אריינגעשלעפט געווארען אין זיינע רייהען. בעזונדערס האט דערמיטגעהאלפען דאס, וואס צווישען דעם המון האבען זיך בעוויזען שכורים, וועלכע האבען בעקומען אלקאהאל אין די צוראבירטע מאגאזינען.

מען האט אנגעהויבען ראבעווען דאס פערמעגען פון די צוקלאפטע מאגאזינען פרויען און נישט-דערוואקסענע האבען אנגעהויבען שלעפען אין פערשיעדענע זייטען די צוראבירטע זאכען. ווען עס איז געווארען פינסטער, האבען אויף די גאסען זיך אנגעהויבען בעוויזען מיט אנגעראבירטע זאכען זאגאר אנשטענדיג געקליידעטע מענשען. דער המון האט אויך געהערט איבערצוקלייבען, צו וועמען דער פאגראמירטער מאגאזין געהערט. עס איז גענוג געווען, אז דער אייגענטהימער פון מאגאזין זאל האבען א נישט רוסישע פאמיליע, אום דער המון זאל אנהויבען איהם צו ראבירען. אויף אזא אופן האבען געליטען נישט וויניג רוסישע אונטערטהאנען.

די אונרוהען האבען דערגרייכט זייער העכסטען פונקט ביי נאכט. אין עטליכע ערטער פון שטאדט זיינען געווען שרפות. מען האט אונטערגעצונדען די צוראבירטע מאגאזינען. די פייער לעשער האבען ניט בעוויזען צו לעשען די שרפות, און איניגע פון זיי האבען געברענט ביז אין דער פריה ביי נאכט האט דער המון שוין אינגאנצען נישט איבערגעקליעבען, צו וועמען עס געהערט דער ראבירטער מאטאזין. דאס איז אויך אונמעגליך צו טהאן, ווייל נאך 8 אזייגער זיינען אלע מאגאזינען שוין געווען געשלאסען און קיין קאנטראלע פון די דאקומענטען האט נישט געקאנט זיין.

ארום דריי ביי נאכט האט דער פאגראם אנגעהויבען שטילער ווערען און 5 אזייגער האט זיך אין גאנצען אבגעשטעלט.

עס איז אומגעקומען פיעל טהייער פערמעגען. פיעל פירמעס האבען אין גאנצען זיך פערמאכט, ווייל זייער פערמעגען איז אין גאנצען פערניכטעט געווארען. אין די פאגראמען האבען פריהער זיך בעטהייליגט אויך ארבייטער, נאר ווען דער המון האט אנגעהויבען ראבירען און דערגאנגען ביז די העכסטע גרעניצען פון אינרוהען זיינען די ארבייטער אוועק און צוגאנגען זיך אהיים.

די צאהל צוראבירטע מאגאזינען און די סומע פון די שאדענס איז דערווייל נאך נישט פעסטגעשטעלט.

דעם 29-טען אין דער פריה האבען וויעדער זיך אנגעהויבען קלייבען מענשען און געוואלט בעגייען דעם פאגראם. נאר פאליציי און מיליטער האבען נישט דערלאזט קיין פערזאמלונגען און גלייך צוטריבען דעם המון.